

Idees d'actualitat – La erosión del orden liberal internacional

El orden liberal internacional está inmerso en un proceso de fuerte erosión, fruto del fin de la época unipolar dominada por los Estados Unidos. Este orden basado en el libre comercio y la supremacía de la democracia liberal hace años que está en crisis debido al ascenso de potencias revisionistas como China y Rusia, que desafían la hegemonía occidental. Como consecuencia de eso, numerosos estados, fruto de la competición geopolítica, han iniciado un proceso de desglobalización que pone el foco en la seguridad económica. Paralelamente, las instituciones multilaterales tienen cada vez menos peso en los asuntos globales en detrimento de los estados fuertes. En este contexto, la vuelta de Donald Trump a la Casa Blanca, así como diferentes conflictos como la guerra en Ucrania y en Gaza, está provocando una aceleración del fin de este orden internacional y una transición hacia un sistema más multipolar, más militarizado y más inestable. Se está dibujando pues un nuevo escenario con códigos que dejan definitivamente atrás los rasgos distintivos que definían -bajo la vigilancia de los EE.UU.- el orden mundial posterior a 1945: la confianza en la victoria definitiva de la democracia, el Plan Marshall, la transformación de la Europa occidental en un escaparate del bienestar social para alejar a los trabajadores de la tentación soviética, las grandes movilizaciones sociales y los grandes pactos que generaron

la creación de la UE entre otras instancias supranacionales.

Cuando se habla del fin del orden multilateral, casi siempre la mirada se centra en Rusia, y menos en China. Pero no en los Estados Unidos, potencia sobre la que se sostenía esta estructura surgida de la II Guerra Mundial y, por lo tanto, en teoría, su principal defensor. Y, no obstante, parece que todo ha sido una ilusión. De acuerdo con la declaración de intenciones de Donald Trump y de sus aliados de las grandes empresas tecnológicas, los EE.UU. parecen querer llevar a cabo una nueva reconfiguración de las áreas de influencia del mundo, una nueva Yalta, sumándose así a las veleidades expansionistas de Rusia y China, cada uno a su estilo: Putin por la fuerza de armas, Xi a través de la influencia comercial, Trump como un agente inmobiliario que todo lo compra con dólares.

La ambición expansionista de Donald Trump vehiculada mediante sus alusiones a Groenlandia, Canadá, el canal de Panamá y el golfo de México, significa el retorno a uno de los principios que ha guiado la geopolítica de los Estados Unidos durante gran parte de su historia: la expansión territorial continuada por todo el continente americano como área de influencia y muro de contención ante la hipotética intervención de potencias extranjeras. Un retorno pues a la Doctrina Monroe: “América para los americanos”. Hay que señalar que, y quizás no es casualidad, la justificación por motivos de seguridad nacional es la que también utilizan los otros grandes poderes del nuevo mundo multipolar: China y Rusia hace años que intentan expandir su influencia, ya sea construyendo bases militares en islotes en el Mar de la China Meridional, ocupando Chechenia, Crimea, Luhansk o Donetsk, estableciendo relaciones, desiguales de dependencia económica con los países vecinos o interfiriendo directamente en sus debates políticos internos. Con la renovada Doctrina Monroe, Trump legitima estos comportamientos contrarios a la Carta de las Naciones Unidas, una organización intergubernamental que ha sido incapaz de frenar la anexión de territorios por parte de las grandes potencias.

El orden mundial estará marcado pues por una política exterior norteamericana centrada en los intereses nacionales de Estados Unidos. A diferencia del enfoque más ideológico de Biden, que favorecía la democracia y las alianzas, Trump adoptará una política donde los EE.UU. buscarán sobre todo obtener ventaja económica y estratégica. Su prioridad será mantener la preeminencia mundial de los EE.UU., contener China, replantear las alianzas internacionales y reforzar la extracción de recursos naturales. Todo eso con el objetivo de preservar la hegemonía de los Estados Unidos y frenar la aparición de rivales globales, especialmente China. También tratará de reducir la dependencia respecto de sus aliados, en particular imponiendo aranceles y pidiendo a los países de la OTAN que contribuyan más a su defensa. También es bastante probable que los EE.UU. busquen reactivar la extracción de combustibles fósiles y asegurar recursos vitales, fortaleciendo los lazos con países productores de petróleo y gas, como Arabia Saudí, a la vez que traten de asegurarse materiales materias primas esenciales de alta tecnología, como el cobalto y el litio.

Una característica del siglo XXI es que el mundo va tan deprisa que metabolizamos la realidad sin tiempo para entenderla y digerirla. Todavía no hemos decidido si un determinado fenómeno es bueno o malo, si hace falta pararlo o fomentarlo, que ya tenemos la siguiente evolución sobre la mesa, con lo cual el fenómeno en cuestión ya queda

incorporado a la normalidad. La Historia nos bombardea con novedades continuadas, y cuando queremos darnos cuenta, nos encontramos ante hechos consumados. Pasa con la tecnología, con la ciencia, con las costumbres sociales, y también con la política. O con todo al mismo tiempo cuando vemos que Elon Musk ha irrumpido en la política interna del Reino Unido, pidiendo la dimisión del gobierno laborista, haciendo abiertamente campaña a favor de la extrema derecha en Alemania, y en Italia, donde el gobierno negocia con SpaceX un acuerdo valorado en 1.500 millones de euros para utilizar el sistema de satélites Starlink para comunicaciones seguras.

Estos ejemplos subrayan la conexión entre los intereses tecnológicos y la nueva agenda política de las derechas iliberales. En efecto, todo apunta a que las grandes empresas tecnológicas norteamericanas ya han escogido a su bando, anticipándose a la vuelta al poder de Trump: Mark Zuckerberg ha suspendido cualquier control de contenido en Facebook mientras Jeff Bezos, de Amazon, ya ha impuesto la censura en el *Washington Post*, del cual es propietario. Las grandes empresas de Silicon Valley, que han financiado la campaña del nuevo presidente, son alérgicas a cualquier cosa que pueda parecerse a una regulación de sus actividades. En efecto, si por una parte la pandemia irritó un sector del mundo empresarial, que tuvo que contemplar cómo el estado se imponía y ordenaba ralentizar la actividad económica, por otra, los intentos de la administración Biden y de la UE para regular el sector de las nuevas tecnologías también generaron mucho descontento.

El año 2025 ha empezado con declaraciones fuertemente connotadas con el concepto de imperio e incluso de *lebensraum*, que vehiculan los planes de Donald Trump para la reestructuración jerárquica de Occidente donde la OTAN se podría transformar en una cosa parecida a lo que fue el Pacto de Varsovia: un centro de decisión único que manda y donde todos los socios obedecen bajo amenazas de sanciones y represalias. Estamos asistiendo al final en diferido de una era que empezó con la caída del Muro de Berlín y se cerró con la presidencia de Barack Obama, caracterizada por una globalización que parecía imparable, con una cierta idea compartida por todo el mundo de cómo los EE.UU. tenían que dominar y estar en el mundo. La primera victoria de Trump en 2016 no fue pues un accidente, sino un síntoma, el primer aviso junto con el Brexit, de la ola de las nuevas derechas autoritarias.

En definitiva, algunos ya se plantean si Occidente tal como lo entendíamos hasta ahora ha acabado, si la democracia liberal ha perdido la partida, si iniciamos el segundo cuarto del siglo XXI con una era de caos global y el desmantelamiento de lo que queda del multilateralismo. Una cosa es cierta: la entrada de Trump en el Despacho Oval para presidir el país más poderoso del mundo se ve en Moscú y Beijing con un cierto entusiasmo, pero también con preocupación. Paradójicamente, el próximo presidente norteamericano podría conseguir lo que las potencias revisionistas han estado intentando conseguir durante décadas: el fin del orden mundial unipolar liderado por los EE.UU.

Política internacional y globalización

Comfort Ero & Richard Atwood 10 Conflicts to Watch in 2025

Els autors consideren que el retorn de Donald Trump a la presidència dels EUA promet pertorbar encara més una situació global ja volàtil. A l'Orient Mitjà, les repercussions de l'atac de Hamàs contra Israel han provocat canvis importants, inclosa la resposta devastadora d'Israel a Gaza i efectes desestabilitzadors a Síria. Mentrestant, a Àsia, les tensions entre la Xina, els Estats Units i els seus aliats continuen augmentant, amb punts calents al mar de la Xina Meridional, Taiwan i Corea. La guerra de Rússia a Ucraïna amenaça amb crear conflictes més amplis a Europa. A més, els conflictes a Myanmar, la República Democràtica del Congo, Haití i el Sudan han provocat enormes desplaçament de població i molts patiments. La inestabilitat geopolítica s'agreuja amb l'augment de l'aventurisme, amb líders de tot el món que senten que les normes i els límits vigents s'estan debilitant. Països com la Xina, Rússia i Corea del Nord estan desafiant els ordres establerts, mentre que altres recorren cada cop més a mitjans violents. La imprevisibilitat d'aquestes dinàmiques fa que els errors de càlcul puguin conduir a conseqüències imprevistes. En aquest context, la política de Trump es caracteritza per la imprevisibilitat, dissuadir els rivals i obtenir concessions als aliats. Tanmateix, aquesta imprevisibilitat comporta riscos, inclosa la possibilitat d'escalada amb adversaris o aliats que sobrepassin els límits. L'augment de la col·laboració entre estats adversaris dels EUA, com Rússia, Corea del Nord i l'Iran, pot sorgir com a resposta a l'hostilitat nord-americana. Això no obstant, el potencial de Trump per arribar a acords també pot presentar oportunitats, com ara amb la Xina, Rússia, Corea del Nord o l'Iran, però el risc de negociacions fallides o de més desestabilització continua sent alt. La seva administració també podria provocar més il·legalitat a l'escenari global, soscavar les normes internacionals i amplificar el patiment de la població civil en els conflictes a Síria, Sudan, Ucraïna, Israel-Palestina, Iran, Haití, Mèxic, Myanmar, Corea, i Xina. En definitiva, el món sembla a la vora d'importants canvis geopolítics, però encara és incert si aquest canvi es produiran per la via diplomàtic o a través de conflictes.

Pablo del Amo La erosión del orden liberal internacional y la transición hacia un nuevo sistema

L'ordre liberal internacional està en un procés de descomposició, fruit de la fi de l'època unipolar dominada pels Estats Units. L'autor afirma que aquest ordre basat en el lliure comerç i la superioritat de la democràcia liberal fa anys que està en crisi a causa de l'ascens de potències revisionistes com la Xina i Rússia, que desafien l'hegemonia occidental. En aquest sentit, les principals potències, fruit de la competició geopolítica, han iniciat un procés de desglobalització que posa el focus a la seguretat econòmica. Les institucions multilaterals tenen cada vegada menys pes en els assumptes globals en detriment dels Estats forts. La tornada de Donald Trump a la Casa Blanca, així com els diferents conflictes com Ucraïna i Gaza, han produït una acceleració de la fi de l'ordre

liberal internacional i una transició cap a un sistema més multipolar més militaritzat i inestable. La fi de l'ordre liberal internacional també ofereix diverses oportunitats a Occident perquè transformi la seva estratègia davant de les noves dinàmiques internacionals. Per als Estats Units, pot significar el final de les "guerres sense fi" que han consumit tants recursos i han propagat la inestabilitat a multitud de països. D'aquesta manera, Washington es podria centrar en el front interior (afavorir el desenvolupament econòmic) i seguir una estratègia més prudent que estableixi prioritats més clares. Tot i això, és improbable que això passi perquè l'establishment nord-americà, malgrat la victòria de Trump, continua sent favorable a l'intervencionisme liberal. Per a la UE, també pot suposar un moment immillorable per desenvolupar un projecte més autònom dels Estats Units. Crear una estratègia comuna en política exterior i de seguretat, és a dir, establir el projecte d'autonomia estratègica per fer front als reptes de la competició geopolítica. Un camí però improbable a causa de la manca de voluntat política i estratègica dels líders de la Unió, així com de la divisió entre els diferents estats membres. Així doncs, el més probable és que Europa acabi assumint el lideratge de Washington més unilateral i transaccional.

Michael Klare What 'America First' means second time around

L'ordre mundial que liderarà Donald Trump a partir del 20 de gener estarà marcat per una política exterior pragmàtica, centrada en els interessos nacionals dels Estats Units. A diferència de l'enfocament ideològic de Biden, que afavoria la democràcia i les aliances, l'autor afirma que Trump adoptarà una visió de la política internacional on els EUA buscaran sobretot obtenir avantatge econòmic i estratègic. La seva prioritat serà mantenir la preeminència mundial dels EUA, contenir la Xina, reavaluar les aliances internacionals i reforçar l'extracció de recursos naturals. Trump intentarà preservar l'hegemonia dels Estats Units evitant l'aparició de rivals globals, especialment la Xina, i augmentant la inversió en tecnologies avançades. També tractarà de reduir la dependència respecte dels seus aliats, en particular imposant aranzels i demanant als països de l'OTAN que financin més la seva defensa. És probable que Ucraïna i l'OTAN vegin un debilitament del compromís dels EUA. Trump també buscarà reactivar l'extracció de combustibles fòssils i assegurar recursos vitals per als Estats Units, enfortint els llaços amb països productors de petroli i gas, com l'Àrab Saudita, alhora que mirarà d'assegurar materials matèries primeres essencials d'alta tecnologia, com el cobalt i el liti. La seva política podria reduir el risc d'un compromís militar directe, preferint utilitzar instruments econòmics i tecnològics. Finalment, a diferència dels seus predecessors, Trump rebutja els ideals progressistes i la seva política podria topar amb els principis de la democràcia i els drets humans.

Binoy Kampmark Greenland Redux: Trump and America's Continuing Obsession

Al llarg de la història, els imperis han adquirit territoris de diverses maneres: a través del matrimoni, la guerra, tractats enganyosos, maniobres fosques, o fins i tot mitjançant compres. Els Estats Units, per exemple, van adquirir gran part del seu territori amb transaccions econòmiques, com la compra de Luisiana el 1803 per 15 milions de dòlars, un

acte audaç que es va donar sota la presidència de Thomas Jefferson, que, malgrat els seus principis constitucionals, va fer la compra sense una base legal clara. El 1868, els interessos expansionistes dels Estats Units es van estendre cap a Islàndia i Groenlàndia, proposant l'adquisició d'aquests territoris pels seus recursos naturals i la seva posició estratègica. Encara que la idea no va prosperar, el govern nord-americà també va mostrar interès per les Índies Occidentals daneses, cosa que va culminar amb la compra de les Illes Verges el 1917 per 25 milions de dòlars, en part per evitar que caiguessin en mans alemanyes. Durant la Segona Guerra Mundial, els Estats Units van construir una base aèria a Groenlàndia, i encara que la idea de comprar l'illa va ressorgir durant la primera presidència de Donald Trump, amb propostes poc convencionals i comparacions immobiliàries, Dinamarca va rebutjar la idea, argumentant que la venda de territoris ja era cosa del passat. Actualment, encara que l'interès de la possessió de Groenlàndia sembli d'entrada menys rellevant, les bases estratègiques i l'accés als seus recursos continuen sent crucials per als Estats Units. Tot i que el retorn de Trump a la Casa Blanca podria fer reviure aquestes propostes, les autoritats daneses, inclosa la primer ministre de Groenlàndia, segueixen fermes en el rebuig de qualsevol venda.

Craig Singleton Xi Jinping's Terrible, Horrible, No Good Year

Segons l'autor de l'article, el 2024 va ser desastrós per a Xi Jinping ja que la seva visió del «gran rejuveniment» de la Xina va ser soscavada per greus reptes. Les purgues militars per combatre la corrupció van revelar problemes sistèmics, debilitant la seva preparació, mentre que el creixement econòmic va caure en picat degut a l'augment de l'atur, les fallides d'empreses i la fugida de capitals. Els aliats internacionals clau com Rússia i Síria també van fallar, danyant les aspiracions geopolítiques de la Xina. Aquestes crisis han exposat les vulnerabilitats del lideratge de Xi i la fragilitat de l'ascens de la Xina. Malgrat aquests contratemps, Xi no ha aplicat reformes atrevides sinó que ha adoptat una estratègia de continuïtat: gestionar l'estancament, evitar la confrontació oberta amb els EUA, reforçar el control ideològic i utilitzar el caos global per distreure els adversaris. A nivell intern, la Xina s'enfronta a reptes importants, com ara el declivi demogràfic, el debilitament de la moneda i la baixa inversió estrangera, agreujats per la repressió contra la dissidència en el partit, l'exèrcit i el sector privat. Aquestes mesures han aprofundit la desconfiança i han ofegat la innovació, erosionant encara més l'estabilitat econòmica. A nivell internacional, Xi ha donat suport a la inestabilitat, aprofitant els conflictes globals per soscavar la cohesió occidental i desviar l'atenció de les lluites internes de la Xina. La intensificació de les mesures econòmiques dels Estats Units sota el president Trump, inclosos els aranzels a les exportacions xineses clau i el suport bipartidista per a la detecció d'inversions sortints, podrien afectar greument l'economia de la Xina, que ja va flaquejant. L'any 2025, Xi s'enfrontarà doncs a pressions internes creixents, a l'estancament econòmic i a una estratègia occidental més coordinada. La seva dependència de la repressió interna, del caos a l'estranger i d'un replantejament de les dificultats a mesura que la resiliència subratlla les seves opcions limitades. Tanmateix, aquesta estratègia de continuïtat corre el risc d'error de càlcul i exposa la Xina a vulnerabilitats similars a les que s'enfronten altres règims autoritaris. En última instància, l'autor afirma que el lideratge de Xi es troba en un moment crític, on la tensió entre la supervivència i el progrés marcarà la trajectòria futura

de la Xina.

Ahlem Faraoun South Korean Women's Resistance at the Heart of Yoon Suk-yeol's Impeachment

El panorama polític de Corea del Sud s'ha vist alterat per l'autocop d'estat fallit del president Yoon Suk-yeol, que va provocar protestes massives en defensa de la democràcia. Les dones, especialment d'entre 20 i 30 anys, han tingut un paper protagonista, amb joves fans del K-pop i de la portaveu del Partit Demòcrata, Ahn Gwi-Ryeong, enfrontant-se als soldats que es converteixen en símbols de resistència. Segons l'autora, aquests esdeveniments marquen una continuïtat amb un patró històric de dones a l'avantguarda de l'activisme a Corea del Sud, com els moviments obrers sota la dictadura i les protestes a la llum de les espelmes del 2016 contra la presidenta Park Geun-hye. Tanmateix, les dones de Corea del Sud s'enfronten a reptes persistents en la política i la societat. La desigualtat de gènere al país és forta, amb una bretxa salarial de gènere del 31%, proteccions laborals limitades i exposició desproporcionada a la violència masclista. Aquesta situació ha empitjorat sota l'administració conservadora de Yoon, que va adoptar una retòrica antifeminista, amb l'objectiu de desmantellar el Ministeri d'Igualtat de Gènere i va implementar polítiques que negligeixen els drets reproductius de les dones i les desigualtats estructurals. L'autora afirma que les protestes posen de manifest la lluita més àmplia contra el sexisme arrelat a Corea del Sud. Tot i que el moviment actual demostra solidaritat entre diversos grups, el conflicte de gènere continua sent un tema divisor. Les actituds misògines persisteixen fins i tot entre els progressistes. Malgrat els contratemps, les protestes per l'*impeachment* han despertat l'esperança de canvi. Així doncs, les dones de Corea del Sud estan aprofitant el moment per exigir igualtat i justícia, assegurant-se que les seves veus segueixen sent centrals per a la narrativa política en evolució del país.

Philippe Mesmer La crise politique en Corée du Sud, entre polarisation et institutions dépassées

La crisi política a Corea del Sud, desencadenada per la llei marcial imposada pel president conservador Yoon Suk-yeol, ha provocat la seva destitució, a l'espera de la validació del Tribunal Constitucional. Aquesta situació posa de manifest una polarització tòxica, alimentada per rivalitats polítiques exacerbades i un sistema presidencial que concentra un poder excessiu. La cultura política de Corea del Sud està marcada per la venjança recurrent contra antics líders, sovint portats davant la justícia pels seus successors. A la polarització s'afegeixen conflictes intergeneracionals, de gènere i socioeconòmics. A les eleccions presidencials del 2022, Yoon va aprofitar el descontentament dels joves amb el feminisme i el rebuig a les polítiques econòmiques de Moon Jae-in. Aquesta divisió es veu agreujada pels abusos de la llei de seguretat nacional, utilitzats per reprimir l'oposició. L'ús de la llei marcial per part de Yoon va revelar defectes constitucionals i riscos relacionats amb la possible manipulació de l'amenaça de Corea del Nord per justificar mesures excepcionals. Aquesta crisi, combinada amb una caiguda de la confiança en la política (del 45% el 2018 al 20% el 2024), posa de manifest la urgència de dur a terme reformes estructurals. Els

experts demanen reduir les competències presidencials, reforçar la independència de les institucions i reformar el sistema judicial, però la manca de consens frena aquestes iniciatives. Si es confirma l'*impeachment*, s'haurien d'organitzar noves eleccions presidencials, amb Lee Jae-myung, líder de l'oposició democràtica, com a favorit. Tanmateix, aquest té una reputació d'autoritarisme, la qual cosa fa témer una perpetuació del cicle de represàlies polítiques i polarització social.

Hélène Sallon L'Arabie saoudite, pièce maîtresse dans un Proche-Orient en recomposition

Els grans trastorns que va desencadenar l'atac de Hamàs contra Israel han pertorbat el pla de l'Aràbia Saudita per construir una estabilitat regional basada en el desenvolupament econòmic. Aquests esdeveniments i la presa de poder per part dels rebels sirians a Damasc el passat mes de desembre, posen en perill la seva estratègia de normalització amb Israel i l'antic règim siria. Riad, sota el lideratge de Mohammed Ben Salman (MBS), ha hagut d'ajustar la seva diplomàcia, marcada pel pragmatisme centrat en els interessos nacionals i la modernització econòmica a través del pla Visió 2030. A diferència del seu pare, MBS encarna un enfocament neoliberal i nacionalista, guiat pel pragmatisme econòmic. Pel que fa a la transició siriana: Riad dona suport al nou líder, Ahmed Al-Charaa, per garantir l'estabilitat regional i limitar la influència turca o la fragmentació de Síria. Tanmateix, Turquia continua sent un rival important pel que fa al poder militar i polític. Quant al seu paper a la regió, l'Aràbia Saudita busca mantenir el seu lideratge al món àrab-musulmà, equilibrant les relacions amb els seus rivals, en particular l'Iran, alhora que utilitza els seus vincles amb els Estats Units per reforçar la seva influència. Respecte del conflicte entre Palestina i Israel es percep un enduriment saudita: la joventut polititzada i la por a un conflicte Iran-Israel han portat Riad a reforçar el seu suport als palestins. Finalment, pel que fa a la seva estratègia global, Aràbia Saudita afavoreix una diplomàcia proactiva i adaptativa per restaurar l'estabilitat regional, essencial per a les seves ambicions econòmiques.

Mira Millosevich Juaristi Algunas consecuencias de la caída del régimen sirio para Irán y Rusia: Turquía gana 2-0

El règim de Bashar al-Assad a Síria es va desplomar en tan sols 12 dies després de gairebé 54 anys de dictadura. L'ofensiva liderada per Hayat Tahrir al-Sham (HTS), una coalició vinculada a Al-Qaida, va culminar amb la caiguda de Damasc. El conflicte siria estava dividit en quatre grans blocs: el règim d'Assad, l'oposició, els kurds i les forces estrangeres com l'Iran, Rússia i Turquia. Després de l'Acord d'Astanà el 2017, Síria es va convertir en un Estat fallit i fragmentat. L'autora argumenta que la caiguda d'Assad es deu a tres factors: la incompetència del règim, el col·lapse de les forces armades sirianes i un acord tàcit entre Rússia, l'Iran i Turquia per retirar el suport al dictador. Iran, que havia donat suport a Assad i grups com Hezbol·là, busca expandir la seva influència a la regió, però el seu poder s'ha debilitat, especialment davant els atacs d'Israel als seus aliats. Rússia, encara que va intervenir el 2015 per recolzar Assad, també va patir una derrota

estratègica, en veure que la seva intervenció no va aconseguir consolidar els seus objectius a llarg termini. Turquia, encara que inicialment es va oposar a Assad, ha adoptat una postura pragmàtica, aliant-se amb Rússia i l'Iran després del 2016, i ara es beneficia de l'afebliment dels seus rivals a la regió. Israel, per part seva, s'ha beneficiat de la caiguda del règim d'Assad, ja que debilita l'«anell de foc» iranià. El futur de Síria és incert. HTS probablement tindrà un paper important al nou govern, però la seva inclusió podria generar més desordre. Si Síria cau sota control d'islamistes radicals, la regió es podria enfrontar a més inestabilitat.

Andrea Kendall-Taylor & Michael Kofman Putin's Point of No Return

L'ofensiva d'Ucraïna a la regió de Kursk de Rússia l'agost de 2024 va marcar una escalada significativa, revelant el compromís aprofundit del president rus Vladimir Putin amb la guerra i la seva confrontació més àmplia amb Occident. L'estratègia de Putin ha transformat Rússia a nivell nacional i internacional, articulant l'economia, la societat i política exterior al voltant de la guerra, la repressió i les associacions amb estats com Corea del Nord i l'Iran. Malgrat els reptes econòmics i militars, Rússia s'està adaptant i es prepara per a la competició a llarg termini amb l'OTAN i els Estats Units. Els autors consideren que el conflicte posa de manifest el suport econòmic i militar inadequat d'Occident a Ucraïna, la qual cosa desperta preocupacions sobre la capacitat d'Europa per contrarestar Rússia de manera independent. Afirmen que el règim de Putin, sostingut per la repressió i la propaganda, és probable que continuï emmarcant el conflicte com una lluita existencial contra Occident, i que la bel·ligerància persisteixi fins i tot quan acabi la guerra a Ucraïna. En aquest context, els autors afirmen que l'OTAN ha de millorar la despesa en defensa, la seva preparació i els desplegaments, especialment al seu flanc oriental mentre que els EUA haurien d'equilibrar la seguretat europea i el seu enfocament indopacífic. Conclouen que ignorar o minimitzar l'amenaça russa podria provocar conflictes futurs encara més costosos i que per tant Occident ha d'invertir ara en defensa i dissuasió per contenir Rússia, reduir la seva influència global i preparar-se per als possibles reptes futurs.

Catherine Osborn What Awaits Latin America in 2025?

L'autora considera que l'administració entrant de Trump està disposada a fer d'Amèrica Llatina un punt central de la política exterior dels Estats Units, posant èmfasi en qüestions com la migració, la influència xinesa i el contraban de fentanil. En aquest sentit, l'enfocament de Trump, marcat per amenaces públiques i mesures unilaterals, contrasta amb les estratègies multilaterals de l'administració Biden. Pel que fa a les relacions entre Estats Units i Amèrica Llatina, Trump ha amenaçar amb un aranzel del 25% sobre les mercaderies mexicanes, empenyent Mèxic a intensificar les incautacions de fentanil i a acceptar nacionals deportats si els Estats Units fan deportacions massives. Per la seva banda, el president argentí Javier Milei, alineat amb Trump, busca oportunitats econòmiques, inclosos préstecs de l'FMI facilitats per la influència dels Estats Units.

L'administració de Trump pretén contrarestar el paper creixent de la Xina a la regió però les mesures agressives del passat com els aranzels han empès els països llatinoamericans a acostar-se a la Xina. L'autora també destaca algunes polítiques multilaterals regionals com l'acord comercial Mercosur-UE que reflecteix una resposta col·lectiva sud-americana a potencials tensions amb els EUA. També és important el fet que Brasil acollirà la COP30 amb l'objectiu de liderar ambiciosos acords de finançament climàtic i reducció d'emissions. A la vegada, Colòmbia i Brasil mostraran el progrés en les energies renovables, mentre que és rellevant el fet que com a president de torn dels BRICS de 2025, el país intentarà abordar els reptes econòmics i climàtics globals. En darrer terme, la política de Trump pot tensar les relacions entre Estats Units i Amèrica Llatina alhora que ofereix oportunitats per als líders que li són propers. Els esforços multilaterals sobre seguretat, comerç i clima posaran a prova la capacitat de la regió per navegar per les dinàmiques globals canviants i les prioritats dels Estats Units.

Catalunya, España, Europa

Nicholas Wallace Headless Europe: As the crises mount, the continent's leaders are AWOL

La Unió Europea està immersa en una inestabilitat política important, ja que actualment diversos països membres tenen governs en funcions, la qual cosa que agreuja la situació en un moment crític per a la regió. L'autor destaca el buit de lideratge, ja que amb l'absència temporal d'Ursula von der Leyen per malaltia, la Comissió Europea no té cap líder a temps complet, cosa que complica la presa de decisions en un sistema de la UE ja feixuc. També cal tenir en compte les crisis polítiques que afecten els principals països de la UE. A França, les fràgils coalicions del president Macron estan sota la pressió de l'extrema dreta Rassemblement National, amb el risc de possibles noves eleccions, mentre que a Alemanya, el govern de coalició ha dimitit i s'espera que a les eleccions de febrer, l'extrema dreta de l'AfD agafi molt impuls. També destaca l'ascens de l'extrema dreta a Àustria on la renúncia del canceller conservador ha obert el camí perquè el Partit de la Llibertat d'extrema dreta lideri per primer vegada el govern. Pel que fa a la inestabilitat persistent a Bulgària, el país s'enfronta a les seves vuitenes eleccions en quatre anys a causa dels repetits fracassos per formar coalicions estables, complicats encara més per les controvèrsies de corrupció. Per la seva banda, encara que no en crisi, el federalisme complex i la política fragmentada de Bèlgica ha retardat la formació d'un govern després de les eleccions de juny. Finalment, cal esmentar el caos de les eleccions presidencials de Romania on el tribunal constitucional va anul·lar els resultats, invocant violacions de les regles per part del principal candidat, provocant una repetició dels comicis. En darrer terme, aquests esdeveniments dibuixen un escenari complicat ja que Europa s'enfronta a reptes externs, incloses les amenaces híbrides de Rússia, les obligacions de defensa de l'OTAN i les prioritats legislatives com la reforma de la política migratòria.

Kishore Mahbubani Incompétence de Bruxelles, réussites de Pékin

El març de 2023, la Xina va facilitar un acord històric entre l'Iran i l'Aràbia Saudita per normalitzar les relacions diplomàtiques, desafiant així els Estats Units. A més, el 2024, la Xina va facilitar la reunió de 14 faccions palestines per discutir un govern d'unitat a Gaza, la qual cosa va suposar un pas endavant important. Si bé alguns líders europeus critiquen la Xina pel seu suport a Rússia durant la invasió d'Ucraïna, l'autora afirma que les anàlisis mostren que la Xina no estava a favor de l'escalada del conflicte i ha intensificat les seves relacions amb altres països, inclosa l'Índia. Iniciatives xineses com la Nova Ruta de la Seda i la creació de noves institucions financeres han reforçat la seva influència al Sud Global, eclipsant la d'Europa. Considera que els líders europeus, en lloc d'aprendre lliçons de l'ascens diplomàtic de la Xina, l'acusen d'agressió, sobretot per la seva política al mar de la Xina Meridional. No obstant això, la Xina continua compromesa amb l'estratègia de Sun Tzu, buscant evitar el conflicte directe mentre exerceix una influència creixent sense una agressió oberta. Conclou que l'ascens de la Xina està impulsant Europa a repensar la seva posició geopolítica mentre s'enfronta a un declivi relatiu.

The Economist Serbia and its neighbours are still far from joining the EU

A la cimera del 18 de desembre a Brussel·les de líders de la Unió Europea i dels sis estats dels Balcans occidentals, el president serbi, Aleksandar Vučić, va expressar la seva frustració respecte del procés d'adhesió. Tot i un augment significatiu del PIB de Sèrbia i rebre elogis dels líders internacionals, Vučić s'enfronta a protestes i descontentament a nivell intern i el seu govern és criticat per manipulacions electorals, detencions d'activistes i vigilància de periodistes. Els problemes de Sèrbia també inclouen problemes de seguretat, com ara un accident mortal a Novi Sad amb infraestructures construïdes per la Xina i plans polèmics per explotar liti, que han provocat protestes. La retòrica nacionalista de Vučić i les crítiques a la hipocresia de la UE, especialment pel que fa a la independència de Kosovo, destaquen la seva complexa posició política. La seva alineació amb el populisme de dreta, inclosa la recerca de suport de Donald Trump, s'afegeix a la preocupació que les accions de Sèrbia podrien desestabilitzar els Balcans. El procés d'ampliació de la UE és una altra font de tensió. Tot i que els sis estats dels Balcans occidentals, inclosa Sèrbia, aspiren a unir-se a la UE, el progrés ha estat lent, i sovint la geopolítica preval sobre el mèrit de les polítiques d'adaptació posades en marxa pels països. En darrer terme, la reticència de la UE a expandir-se, malgrat les recents decisions d'atorgar l'estatus de candidat a Ucraïna i Moldàvia, soscava les forces pro-democràcia a la regió i enforteix líders nacionalistes com Vučić.

Matthew Karnitschnig Austrian barbarians at Europe's gate

La situació política d'Àustria s'ha convertit en un avís important per a Europa, ja que el

Partit de la Llibertat (FPÖ), d'extrema dreta i conegut per la seva posició antiimmigrant i prorussa, està a punt d'assolir el poder després del fracàs per formar una coalició centrista. L'autor subratlla que històricament, Àustria ha estat un precursor dels canvis polítics europeus, i que el populisme de dreta de l'FPÖ ha exercit una gran influència en moviments arreu del continent, inclosa l'Alternativa per a Alemanya (AfD). També afirma que el canvi clau a Àustria no és l'ascens de l'FPÖ sinó el canvi en el posicionament del Partit Popular Austríac (ÖVP). Antigament contrari a la col·laboració amb l'extrema dreta, ara l'ÖVP ha suavitzat la seva posició, admetent una possible coalició amb l'FPÖ. Això marca un precedent perillós, ja que els partits de l'establishment sovint estan disposats a alinear-se amb els extremistes per mantenir el poder polític, com es veu en el cas d'Àustria. Alemanya, tot i que actualment resisteix a la tendència populista, s'enfronta a reptes similars en la mesura que l'AfD està guanyant cada vegada més força. La creixent popularitat dels partits extremistes, impulsada per l'estancament econòmic i la insatisfacció amb les polítiques migratòries, fa que és probable que la dinàmica política a Alemanya pugui seguir la d'Àustria, on els partits populistes aconsegueixen poder i influència.

John Kampfner Germany 2025: Reform or more gloom?

Alemanya s'enfronta a un any crucial, marcat per eleccions anticipades al febrer després del col·lapse de la coalició del canceller Olaf Scholz. Les eleccions són una oportunitat perquè el líder de la CDU, Friedrich Merz, impulsi reformes econòmiques importants si guanya. Tanmateix, la seva victòria no està assegurada, amb factors imprevisibles com esdeveniments globals, inclòs el retorn de Donald Trump, que podrien influir en el resultat. L'autor argumenta que Alemanya es troba amb la paradoxa en què la seva economia es veu obstaculitzada per pràctiques obsoletes a la vegada que molts es resisteixen a les reformes necessàries. Merz s'enfronta també al repte d'unir el país, especialment amb partits populistes extremistes com l'Alternativa per a Alemanya (AfD) i el nou moviment d'extrema esquerra que guanya força. Si Merz guanya, potser haurà de formar una coalició, probablement amb els socialdemòcrates (SPD), tot i que aquesta coalició podria ser propensa a la disfunció. Les qüestions econòmiques centraran la campanya amb debats sobre les regles pressupostàries restrictives d'Alemanya, que Merz podria intentar canviar. No obstant això, reptes domèstics importants, com ara la pèrdua de llocs de treball i el descontentament dels sindicats, compliquen la situació. La política exterior també jugarà un paper important, ja Merz espera poder millorar la relació amb Trump, tot i que el tema dels aranzels podria afectar l'economia alemanya.

Le Monde La Pologne au diapason de l'Europe

L'1 de gener de 2025, Polònia ha assumit la presidència de torn del Consell de la UE en un context marcat per la guerra d'Ucraïna. Polònia, després d'haver entès l'amenaça molt abans que Europa occidental, juga un paper clau en l'ajuda a Ucraïna i la defensa de les seves fronteres orientals. Succeeix a Hongria, la presidència de la qual no va ser significativa, destacant així l'enfocament més dinàmic de Varsòvia. El primer ministre polonès, Donald Tusk, es beneficia de la seva experiència passada com a president del

Consell Europeu i de la seva influència al Parlament Europeu. També va aconseguir que es nomenés Piotr Serafin com a comissari de pressupostos de la UE, reforçant la influència polonesa a Brussel·les. Polònia, en ple creixement econòmic, està invertint massivament en la seva defensa. Tanmateix, Tusk s'enfronta a diversos reptes, com ara l'ampliació de la UE, la transició ecològica, la política migratòria i les eleccions presidencials del maig. Finalment, la presidència polonesa arriba en un moment en què França i Alemanya es veuen afeblides per problemes interns, oferint així a Polònia l'oportunitat de demostrar la seva maduresa política i el seu paper clau en la construcció europea.

Democracia, diversidad y cultura

Ece Temelkuran Tendremos líderes autoritarios como regla, no como excepción

Ece Temelkuran, analista política i assagista turca, exiliada a Berlín des del 2016, ha estat una crítica vocal del govern d'Erdogan. A la seva obra més coneguda, *Cómo perder un país. Los siete pasos que van de la democracia a la dictadura* (Anagrama, 2019), Temelkuran inicialment va témer utilitzar el terme «feixisme», però en la revisió del llibre, ho va adoptar sense reserves, argumentant que el feixisme s'ha normalitzat, especialment des de l'arribada de líders com Trump i l'ascens de l'extrema dreta. Per a Temelkuran, l'extrema dreta no és una fase, sinó una eina per establir el feixisme, i el populisme de dreta, en combinar-se amb el neoliberalisme, està transformant la democràcia liberal occidental. A Europa i als EUA, la política centrista ha estat corrompuda pel neoliberalisme, i l'esquerra és vista com a fonamental per mantenir l'equilibri democràtic. Afirmar que la gent està cansada d'un sistema que no compleix la seva promesa d'igualtat i dignitat, cosa que ha portat l'auge de l'extrema dreta. L'analista assenyala que el neofeixisme s'alimenta del concepte de nosaltres contra ells, i destaca la importància de recordar els valors bàsics d'igualtat i dignitat. Temelkuran també reflexiona sobre la situació a Gaza i critica la indiferència davant de la misèria humana. Finalment, sobre Erdogan, observa que, després de la crisi a Síria, el seu poder ha crescut, i ha guanyat rellevància a l'escena internacional.

Alejandra Mateo Fano NRx, el movimiento neoreaccionario que aboga por un gobierno de CEOs y magnates tecnológicos

El moviment de la neoreacció (NRx), també conegut com a Il·lustració Fosca, proposa un model social antidemocràtic en què grans corporacions tecnològiques, liderades per CEOs, tenen el control polític i econòmic. Segons l'autora, aquest model, allunyat de la democràcia liberal, rebutja la igualtat i les llibertats ciutadanes, promovent al seu lloc el supremacisme blanc i el respecte a jerarquies autoritàries. NRx té influències de l'alt-right i cerca la creació d'un sistema tecnofeudal, amb líders autoritaris guiant les masses, mentre els ciutadans es converteixen en accionistes passius. Aquest moviment s'enfronta a la crisi cíclica del capitalisme, i proposa que només un sistema autoritari pot portar canvis estructurals. A diferència de la ultradreta tradicional, NRx menysprea les institucions liberals i advoca per una política fora dels marcs democràtics. Es caracteritza també per la

seva oposició a l'agenda *woke* (feminisme, antiracisme, drets LGTBIQ+), considerant-la una amenaça als valors tradicionals. NRx es difon principalment a través de les xarxes socials, on els discursos neofeixistes troben un terreny fèrtil, especialment entre les generacions més joves. Aquest fenomen també es connecta amb l'ascens de figures com Elon Musk, les polítiques i la desregulació del qual afavoreixen les grans corporacions tecnològiques, donant lloc a una creixent influència dels moviments neoreaccionaris en la política global, com s'observa en la relació amb la campanya electoral de Trump. Conclou que tot i els seus trets distòpics, NRx ha guanyat força en la política, demostrant que les seves idees ja no són només una fantasia futurista, sinó una amenaça real amb implicacions per a la democràcia.

Economía, bienestar e igualdad

Morvan Burel Mercosur, bombe agricole

El text critica les conseqüències dels acords de lliure comerç, especialment els de la Unió Europea amb països amb baixos costos laborals, que han debilitat l'agricultura europea i han provocat una forta dependència de les importacions, especialment en sectors com el carn, l'aviram i la fruita. Les importacions agrícoles a Europa han augmentat significativament des de l'any 2000, i han comportat un gran dèficit comercial fora de les exportacions de vi i begudes alcohòliques. L'acord entre la UE i el Mercosur, per exemple, és denunciat pels seus efectes negatius en la competitivitat de l'agricultura europea, sobretot per les diferències en els costos de producció i els estàndards de qualitat menys estrictes als països del Mercosur. Aquest tractat, tot i que aprovat per certs líders polítics i econòmics, suscita crítiques per la seva desregulació del comerç i les seves concessions a productes agrícoles, com la carn de boví i l'aviram, procedents de països amb pràctiques menys regulades. Molts crítics també apunten a la ineficàcia de les mesures de reciprocitat en aquests acords, mentre Europa lluita per desenvolupar una política agrícola coherent centrada en la sobirania alimentària. Els sindicats agrícoles demanen mesures duaneres per protegir els productors nacionals europeus. L'autor acaba subratllant la importància de restablir la sobirania alimentària per evitar una major dependència de les importacions de baix cost.

John McDermott The economic gap between Africa and the rest of the world is growing

Des de 1960, Àfrica ha experimentat progressos significatius, inclosa una major esperança de vida, una reducció de la mortalitat infantil i un augment de l'assistència a la universitat. La cultura africana està guanyant un reconeixement mundial i la població del continent creix ràpidament. No obstant això, l'autor argumenta que malgrat aquesta transformació social, les economies africanes estan més endarrerides que d'altres regions. La bretxa del PIB per càpita entre Àfrica i la resta del món s'ha ampliat, i s'espera que els africans representin més del 80% dels pobres del món el 2030. Tot i que a principis dels anys 2000 hi havia indicis prometedors, el creixement ha estat feble i molts països africans encara

estan experimentant una productivitat lenta i molta pobresa. Tot i que alguns països han experimentat un creixement, les economies més grans com Nigèria, Egipte i Sud-àfrica es mantenen estancades. La població jove d'Àfrica, tot i que és una força potencial per al canvi, s'enfronta a expectatives no satisfetes, alimentant la frustració. El canvi climàtic agreuja encara més la vulnerabilitat del continent, ja que 17 dels 20 països més vulnerables es troben a l'Àfrica. L'autor subratlla que el creixement econòmic és fonamental no només per a l'estabilitat sinó també per mitigar els xocs climàtics. No obstant això, molts països africans estan lluitant amb un deute elevat, una inflació i un dèficit fiscal elevats, cosa que dificulta el finançament per al desenvolupament. Perquè Àfrica pugui tancar la bretxa econòmica, necessita més inversió, sectors privats més forts, millora de la governança i reducció de la corrupció. Tanmateix, els líders polítics i empresarials sovint semblen complaents i no aconsegueixen impulsar els canvis necessaris. Sense un canvi de lideratge i enfocament, la transformació econòmica d'Àfrica continua sent incerta i el seu potencial no es realitzarà plenament.

Sostenibilidad y cambio climático

Zoë Schlanger Climate Models Can't Explain What's Happening to Earth

Cinquanta anys després de modelitzar el clima futur de la Terra, els científics encara lluiten per predir resultats precisos a causa de la complexitat dels sistemes del planeta. Tot i que els models climàtics han descrit amb precisió patrons amplis d'escalfament, l'autora apunta que les onades de calor inesperades i els canvis extrems de temperatura estan superant les prediccions, cosa que fa que els models estiguin subestimant els riscos futurs. El principal repte rau en la incapacitat dels models globals per capturar efectes localitzats, com la formació de núvols, el terreny o fenòmens a petita escala com els tornados, a causa de la seva resolució limitada. A més, els models no poden tenir en compte completament els efectes secundaris, com el paper canviant dels boscos i la terra com a embornals de carboni, o les complexes interaccions entre la fusió de les capes de gel i la temperatura de l'oceà. Tot i que els models climàtics són crucials per entendre les tendències de la temperatura global i per informar la planificació, requereixen una gran potència de càlcul i dades regionals per ser útils a escala local. Hi ha una necessitat creixent de millors maneres d'interpretar les dades del model per a usos específics, com ara la planificació d'infraestructures o la gestió del risc. No obstant això, malgrat els avenços, els models climàtics encara no han assolit el nivell de precisió necessari per a la previsió d'impactes localitzats amb certesa. Els recents canvis extrems de temperatura i el comportament climàtic inesperat suggereixen que els models poden estar subestimant els riscos, especialment en àrees com els boscos d'Europa i les temperatures dels oceans. A mesura que el clima continua canviant, els límits de la comprensió científica es fan evidents, deixant a la humanitat fer conjectures en lloc de confiar en prediccions precises. Aquesta incertesa fa que, tot i que s'ha avançat, el món s'està movent cap a un futur cada cop més difícil de predir amb les eines actuals.

Wopke Hoekstra Le climat n'est pas une affaire 'woke' ou idéologique

En aquesta entrevista, Wopke Hoekstra, comissari europeu del clima, destaca que els objectius de competitivitat i de lluita contra el canvi climàtic són compatibles. Diu que Europa ha d'accelerar la innovació i simplificar les regulacions mantenint uns estàndards elevats, especialment per a les indústries pesades i les tecnologies netes. Reconeix que les polítiques climàtiques plantegen preocupacions, sobretot pel que fa a l'ocupació, però insisteix en la necessitat d'una transició justa per protegir la classe mitjana. Pel que fa a les relacions internacionals, Hoekstra destaca la complexitat de les negociacions globals sobre el clima i la importància de continuar els esforços per reduir les emissions a escala mundial. Rebutja la idea que les polítiques climàtiques siguin ideològiques i insisteix en la seva base científica. També respon a les crítiques del Partit Popular Europeu (PPE) sobre els objectius climàtics, dient que el debat s'ha de centrar en la manera més competitiva d'arribar a les emissions zero sense perjudicar la indústria. Hoekstra també tracta de la importància del diàleg amb la indústria, en particular l'automoció, per garantir la competitivitat i la descarbonització, tot posant èmfasi en la necessitat d'un enfocament holístic i transparent. Finalment, a nivell geopolític, alerta de les tensions creixents, especialment amb Rússia i la Xina. Subratlla la necessitat de cooperar amb els Estats Units, però assenyala que Europa s'ha de preparar per a un món cada cop més conflictiu.

Innovación, ciencia y tecnología

Michael Hirsh Can Technology Save a World Hurtling Toward Disorder?

Fa més o menys un any, un joc de guerra simulat per l'Institut de Seguretat Nacional de la Universitat George Mason va revelar que la IA, impulsada pel GPT-4 d'OpenAI, havia superat els equips humans en la presa de decisions estratègiques, especialment en la gestió d'una hipotètica crisi entre els Estats Units i la Xina. Tot i que els humans sovint van escalar la situació, la IA va fer suggeriments més prudents i defensius. Aquest resultat va desafiar les pors típiques de la IA com a força destructiva, cosa que suggereix que podria ajudar a prevenir conflictes oferint solucions racionals i limitades. El panorama geopolític actual, marcat pel col·lapse de les estructures globals posteriors a la Segona Guerra Mundial, l'augment de les tensions nacionalistes i l'estancament de les negociacions internacionals, ha creat un entorn volàtil. Amb nous riscos tecnològics, com la IA, els avenços de les armes nuclears i la biologia sintètica, els experts adverteixen de la necessitat de cooperació internacional. Tanmateix, la cooperació és difícil, ja que grans potències com els Estats Units, Rússia i la Xina se centren en els seus propis interessos, amb el risc d'escalar conflictes, com ara la guerra nuclear o les curses d'armament tecnològics. En aquesta situació precària, alguns creuen que la IA podria jugar un paper crucial a l'hora de navegar per la complexitat de les amenaces globals, oferint consells estratègics que podrien prevenir resultats catastròfics. Alguns argumenten que els sistemes d'IA, especialment en la gestió de reptes globals com el canvi climàtic i les pandèmies,

podrien reduir els riscos i maximitzar els beneficis si es guien correctament. A mesura que persisteixen les tensions globals, la pregunta segueix sent si les tecnologies emergents com la IA poden ajudar la humanitat a navegar per aquest període inestable. La IA podria ajudar a evitar les polítiques identitàries, oferint solucions racionals i cooperatives que prioritzin el benestar global per sobre de l'egoisme nacional. Tot i així, perquè això funcioni, la cooperació internacional i una programació acurada de la IA són fonamentals. En última instància, la IA podria servir com a «copilot» per a la seguretat nacional, ajudant els responsables de la presa de decisions a superar desafiaments globals complexos.

José María Ridaó Mensajes de sumisión, o por qué las redes sociales no son medios de comunicación

La Federació Europea de Periodistes ha decidit abandonar la xarxa social X, seguint l'exemple d'altres mitjans i usuaris, a causa de la vinculació amb Donald Trump i el propietari, Elon Musk. Aquesta decisió reflecteix un conflicte polític, encara que també posa de manifest una concepció equivocada de les xarxes socials com a mitjans de comunicació. A diferència dels mitjans, les xarxes socials no transmeten notícies sinó «continguts», que són documents digitalitzats el valor dels quals no depèn de la seva veracitat, sinó de la seva capacitat per ser compartits. Les xarxes socials promouen la desjerarquització de la informació, la qual cosa permet que tot tipus de contingut, veritable o fals, sigui intercanviat sense la validació professional que caracteritza les notícies. L'abandonament de X pot ser un pas cap a superar l'addicció dels periodistes a aquestes plataformes, però el problema no se situa en els mecanismes de moderació, sinó en la naturalesa mateixa de les xarxes com a plataformes d'intercanvi de continguts.